

autentyczni

Poradnik dla przyszłych mam

Prawa pacjentek w opiece okołoporodowej

Macierzyństwo to dla wielu kobiet wyjątkowy dar. Podczas ciąży każda osoba powinna czuć się bezpiecznie i komfortowo. Szczególnie, jeśli mówimy o opiece okołoporodowej oraz prawach pacjenta.

Niestety badania konsekwentnie podkreślają, że opieka okołoporodowa w szpitalach jest obszarem, z którego kobiety są najmniej zadowolone. Ten poradnik powstał z myślą o osobach, które znajdują się w stresującej sytuacji związanej z porodem. Może ona mieć miejsce np. podczas przebywania w szpitalu, na oddziale położniczym, w trakcie konsultacji z lekarzem, czy położną.

Nasz poradnik jest odpowiedzią na pytania:

- **jakich granic personel medyczny nie ma prawa przekraczać,**
- **jakie prośby ze strony pacjenta są konieczne do uwzględnienia,**
- **jak postępować w trudnych sytuacjach oraz egzekwować swoje prawa.**

Mamy nadzieję, że dzięki tej publikacji każda kobieta poczuje się bezpiecznie.

Trudne sytuacje, które mogą Cię spotkać podczas pobytu w szpitalu/badania lekarskiego/zabiegu

- Często zmieniający się personel medyczny,
- obecność wielu osób w kolejkach, na salach zabiegowych,
- naruszanie intymności i nietykalności cielesnej poprzez niespodziewany dotyk podczas badania lub brak uprzedzenia o konkretnej czynności,
- niedelikatność zarówno w zachowaniu, jak i w dotyku – np. kiedy pacjent wymaga szczególnego wsparcia w ubraniu się lub przemieszczeniu,
- brak zrozumienia dla zdezorientowania pacjenta, wywołanego koniecznością odnalezienia się w nowym miejscu (przyzwyczajenie się do nowej rutyny dnia, chaos w decyzjach personelu medycznego, niejasne instrukcje),
- przebodźcowanie spowodowane nieprzyjemnym, jaskrawym światłem, hałasem we wspólnych salach, wielością różnych, w tym nieprzyjemnych zapachów,
- długi czas oczekiwania na badanie/spełnienie prośby/przyjście pracownika personelu medycznego.

Prawa Pacjenta

Prawa pacjenta mają za zadanie dać dodatkową ochronę osobie korzystającej z opieki medycznej, ale także wyznaczają standardy postępowania dla podmiotów opieki zdrowotnej.

Osoby korzystające z usług lekarzy, czy przebywające w szpitalu często nie są pewne swoich praw. Szczególnie trudno jest pamiętać o nich w chwili stresu. Nie zawsze pacjent wie jakie zachowanie lekarza czy pielęgniarki jest przekroczeniem granic. Osoby, które mogą doświadczać dodatkowego wykluczenia, są bardziej narażone na naruszenie ich praw, a osoby rodzące są w tej grupie objęte dodatkową ochroną.

Poznaj swoje prawa!

Prawo do świadczeń zdrowotnych

Każda osoba ma prawo do ochrony zdrowia, a kobiety ciężarne i osoby niepełnosprawne mają szczególne prawo do zapewnienia im opieki ze strony władz publicznych.

Masz prawo do:

1. Pierwszeństwa w dostępie do świadczeń.

Jeżeli jesteś w ciąży, masz pierwszeństwo na izbie przyjęć, czy w kolejce do lekarza.

2. Zażądania od lekarza, położnej lub pielęgniarki, aby skonsultowali swoją opinię z jeszcze jednym lekarzem, położną lub pielęgniarką.

Nie musisz swojego żądania motywować ani wyjaśniać. Pracownicy personelu medycznego mają prawo odmówić zasięgnięcia dodatkowej opinii, jeśli uważają to żądanie za bezzasadne, ale odmowa ta musi zostać odnotowana w dokumentacji medycznej.

3. Zażądania przedstawienia przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń zdrowotnych, w przypadku braku możliwości udzielenia świadczenia zdrowotnego ze względu na ograniczenia po stronie podmiotu zdrowotnego.

4. Wniesienia skargi do Rzecznika Odpowiedzialności zawodowej, jeżeli przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych osoby wykonujące zawód medyczny nie kierują się zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorzady zawodów medycznych.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Kiedy Twoja ciąża nie jest wyraźnie widoczna.

Może się to spotkać z komentarzami ze strony innych pacjentów lub personelu. Warto w takiej sytuacji mieć przygotowane dokumenty potwierdzające ciążę lub poinformować osoby w kolejce o swoim stanie, aby przedzielić ewentualne nieprzychylnie opinie.

2. Kiedy lekarz, położna czy pielęgniarka odmawiają dodatkowej konsultacji, traktując to jako podważenie swoich kompetencji.

Warto przed wyrażeniem potrzeby konsultacji, opisać swój niepokój związany z danym świadczeniem medycznym oraz podkreślić, że dodatkowa konsultacja obniży wątpliwości i zwiększy zaufanie do lekarza.

3. Wniesienie skargi do rzecznika praw pacjenta lub rzecznika odpowiedzialności zawodowej, kiedy Twoje prawa do świadczenia zdrowotnego zostają naruszone.

Warto w takiej sytuacji skorzystać z pomocy zaufanej osoby, która będzie mogła być rzecznikiem osoby nienależycie potraktowanej lub prawnika.

Prawo do informacji

Konstytucja gwarantuje każdemu prawo do decydowania o sobie i otacza ochroną integralność człowieka. W ujęciu praw pacjenta oznacza to, że musi posiadać on pełne informacje na temat każdego zabiegu, badania, leku, czy innego działania personelu medycznego.

Masz prawo do:

1. Bycia poinformowanym o przysługujących Ci prawach pacjenta.

2. Zadawania pytań.

Jeżeli lekarz zbyt ogólnikowo mówi o planowanym badaniu, używa języka specjalistycznego lub opisuje zabieg w sposób niezrozumiały zwróć mu uwagę i zadaj dodatkowe pytania, aby mieć pewność, że masz pełną informację.

3. Odmowy badania lub zabiegu (nawet jeśli jest to coś rutynowego), jeżeli lekarz nie udzieli Ci informacji czemu ma służyć i jak będzie przebiegać.

4. Uzyskania informacji o planowanych badaniach i zabiegach w stosunku do nienarodzonego dziecka i noworodka.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Brak informacji o procedurach panujących w szpitalu.

Personel medyczny oprócz procedur powinien też poinformować o prawach pacjentach – jeżeli nie ma takiej informacji w przestrzeni ogólnodostępnej w formie plakatu czy broszury informacyjnej.

2. Brak obecności lekarza prowadzącego, który mógłby udzielić wyjaśnień.

W takiej sytuacji warto powołać się na prawo do informacji, które zobowiązuje każdego lekarza do ich udzielania.

3. Pośpiech, w wyniku którego personel medyczny zaczyna podejmować czynności bez informowania o nich.

Można wtedy zwrócić uwagę personelowi medycznemu, że brak informacji o tym co się dzieje potęguje strach i niepewność, w szczególności o dobro dziecka.

4. Niechęć lub wstyd związany z zadawaniem pytań.

Lekarz ma obowiązek odpowiadania na pytania rzetelnie, prostym i zrozumiałym językiem i masz prawo tego od niego wymagać.

Prawo do tajemnicy informacji i prawo do dokumentacji medycznej

Personel medyczny jest zobowiązany do zachowania w tajemnicy informacji o pacjencie, które uzyskał w związku z wykonywaniem zawodu medycznego. Nie chodzi tylko o stan zdrowia lub zabiegi i badania – tajemnicą powinny być objęte także informacje o życiu prywatnym, rodzinnym, zawodowym, o stanie majątku i wszelkie inne dane o charakterze wrażliwym, które zostały przekazane pracownikom personelu medycznego, np. podczas wywiadu, rozmowy.

Uzupełnieniem tego prawa jest prawo pacjenta do dokumentacji medycznej. Pacjent ma prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych, a dane zawarte w tej dokumentacji podlegają szczególnie ochronie.

Masz prawo do:

1. Wyrażenia zgody na udzielenie informacji o Tobie innym osobom, a także o zakresie tej informacji.
2. Informacji o przetwarzaniu danych i przekazywaniu informacji poufnych, formach ich wykorzystania oraz o ryzyku związanym z naruszeniem poufności.
3. Dostępu do swojej dokumentacji medycznej. Wnioskując o taki dostęp nie musisz tego uzasadniać.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Plotki czy omawianie stanu zdrowia przy innych pacjentach lub pracownikach administracyjno-biurowych.

Jest to sytuacja niedopuszczalna, o której należy informować przełożonych.

2. Nierespektowanie zakazu informowania bliskich o swoim stanie zdrowia.

3. Niezrozumiałe klauzule informacyjne lub wypisy ze szpitala.

Przy otrzymywaniu dokumentów do podpisania, warto jest zapoznać się z ich treścią i w razie potrzeby poprosić o wyjaśnienie.

Prawo do zgody na świadczenie zdrowotne

Prawo do wyrażenia zgody na świadczenie zdrowotne jest uzupełnieniem prawa do uzyskania informacji. Tylko posiadając pełne dane, jesteśmy w stanie udzielić świadomej, swobodnej zgody lub odmowy. Tzw. „zgoda blankietowa” – czyli zgoda na wszelkie leczenie w szpitalu, czy na oddziale nie spełnia wymogów takiej zgody.

Ważne! Jedyne odstępstwo od tej zasady następuje w sytuacji zagrożenia życia – jeżeli konieczne jest wykonanie zabiegu, którego celem jest ratowanie życia, lekarz może odstąpić od informowania i pytania o zgodę.

Masz prawo do:

1. Wyrażenia zgody lub sprzeciwu na udzielenie świadczenia zdrowotnego.

Zawsze możesz się nie zgodzić na dane świadczenie zdrowotne lub zażądać zaprzestania jego udzielania.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Presja, gdy lekarz zacznie komentować Twój brak zgody na badanie lub zabieg.

Jeżeli Twoja decyzja jest przemyślana i wynika z otrzymania pełnej informacji, poinformuj o tym pracownika personelu medycznego.

2. Odbieranie zgody od osób rodzących tuż przed zabiegiem cięcia cesarskiego.

Wszelkie możliwości powinny zostać omówione z Tobą przed porodem – tak by możliwe było spokojne zastanowienie się nad dostępnymi rozwiązaniami i wyrażenie na nie zgody lub odmowa.

Prawo do intymności i godności pacjenta

Pacjent ma prawo do poszanowania intymności i godności osobistej, w szczególności w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych. Prawo to zapewnia każdemu szacunek i traktowanie go w sposób humanitarny, jako podmiotu praw i wolności.

Masz prawo do:

1. Leczenia bólu.

Bagatelizowanie Twoich uczuć, czy tego co przeżywasz fizycznie jest niedopuszczalne z punktu widzenia prawa.

2. Obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczenia.

3. Odmowy na uczestnictwo osób innych niż udzielające świadczeń zdrowotnych.

Jest to w szczególności istotne, gdy przy badaniu mieliby uczestniczyć np. studenci, osoby dokonujące nadzoru, czy też osoby, które nie są konieczne – np. lekarz pediatra. To do osoby rodzącej należy decyzja, kto będzie jej towarzyszył w tak intymnej sytuacji jaką jest poród.

4. Szacunku, życzliwości, a także delikatności.

5. Wystawienia dokumentu „Pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka”.

Warto pamiętać, że rodzice mają prawo do rejestracji dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego, bez względu na czas zakończenia ciąży i fakt, czy dziecko urodziło się martwe, czy żywe.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Rodzenie na wspólnej sali.

Przykładem dobrej praktyki w takiej sytuacji są parawany czy kotary, które dadzą chociaż namiastkę intymności i prywatności w tak ciężkiej sytuacji.

2. Rotacja personelu medycznego.

Warto ustalić przed porodem role poszczególnych osób i określić, kto będzie obecny przy porodzie, a kto jest w takiej sytuacji zbędny.

3. Odmowa uczestnictwa osoby bliskiej.

4. Poronienie i narodziny dziecka martwego.

W tak szczególnej chwili jest konieczne, aby osoba rodząca była traktowana z należnym szacunkiem, z zapewnieniem intymności.

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

Jest to bardzo szerokie prawo, które obejmuje:

- prawo do kontaktu z bliskimi osobami,
- prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej, w tym sprawowanej przez osobę bliską.

Kim jest osoba bliska?

Ustawa o prawach pacjenta definiuje ją jako małżonka, krewnego, przedstawiciela ustawowego, partnera lub osobę wskazaną przez pacjenta. Opieką pielęgnacyjną jest opieka, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, m.in. w związku z ciążą, porodem i połogiem.

Masz prawo do:

1. Odmowy kontaktu z innymi osobami, w tym bliskimi.

Personel medyczny nie ma prawa ingerować w Twoją decyzję, także jeżeli odmowa dotyczy tylko danej formy kontaktu – osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego.

2. Opieki pielęgnacyjnej ze strony personelu medycznego, nawet jeśli opiekę sprawuje osoba bliska.

3. Wskazania, jaka osoba będzie sprawować dodatkową opiekę.

Nie musi to być członek rodziny. W wielu przypadkach można zdecydować się na dodatkowe zatrudnienie pielęgniarki lub asystentki.

Jakie sytuacje mogą być trudne i jak sobie z nimi poradzić?

1. Nierespektowanie decyzji o uczestnictwie osoby bliskiej podczas porodu.

2. Odbieranie dziecka na pobranie krwi, dodatkowe badania, itp.

3. Brak wsparcia położnej w pielęgnacji dziecka.

Gdzie szukać pomocy?

Poniższa tabela może stanowić wskazówkę, gdzie i do kogo zgłosić się po pomoc w egzekwowaniu swoich praw. Jednak w sytuacji, gdy nie ma się pewności, czy doszło do ich naruszenia, zachęcamy do kontaktu z Fundacją JiM – wesprzemy Cię i poprowadzimy interwencję w Twojej sprawie!

Możesz napisać maila na rzecznictwo@jim.org lub zgłosić sprawę na stronie jim.org.

Co się stało?	Gdzie zgłosić się po pomoc?
Naruszono moje prawa jako pacjenta.	<ul style="list-style-type: none"> • Do Pełnomocnika do spraw praw pacjenta w podmiocie udzielającym świadczeń zdrowotnych (każdy podmiot ma swojego własnego – możesz poprosić o kontakt do niego w danym podmiocie leczniczym lub znaleźć dane kontaktowe na stronie internetowej) • Do Rzecznika Praw Pacjenta: Telefoniczna Informacja Pacjenta: 800 - 190 – 590 czynna pn. - pt. w godz.: 8.00 - 18.00 lub na adres: kancelaria@rpp.gov.pl
Lekarz/pielęgniarka/ położna zachowywał się nieodpowiednio, nieetycznie.	<ul style="list-style-type: none"> • Do okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Jeżeli chcesz złożyć skargę na lekarza, wyślij zgłoszenie do okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Zbada on Twoją sprawę i podejmie decyzję, czy powinna zostać skierowana do sądu lekarskiego. Jeżeli nie zgodzisz się z tą decyzją, możesz złożyć zażalenie do okręgowego sądu lekarskiego.
Został popełniony tzw. błąd lekarski, błąd medyczny.	<ul style="list-style-type: none"> • Do okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej. • Do prokuratury. Możesz też równocześnie w postępowaniu cywilnym domagać się odszkodowania lub zadośćuczynienia. Zalecamy wtedy skonsultować się z prawnikiem.
Mam poczucie niesprawiedliwości, złego potraktowania przez personel medyczny.	<ul style="list-style-type: none"> • Do Pełnomocnika do spraw praw pacjenta w podmiocie udzielającym świadczeń zdrowotnych. • Do kierownika podmiotu leczniczego lub wskazanej przez niego osoby. • Do okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej.
W wyniku działania personelu medycznego spotkała mnie szkoda.	<ul style="list-style-type: none"> • Do okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej. • Możesz też równocześnie w postępowaniu cywilnym domagać się odszkodowania lub zadośćuczynienia za doznaną szkodę. Zalecamy wtedy skonsultować się z prawnikiem.
Dane dotyczące mojego stanu zdrowia wyciekły.	<ul style="list-style-type: none"> • Do administratora danych w podmiocie leczniczym. W szczególności, aby uzyskać od niego wyjaśnienia i informacje czy zgłoszone to zostało do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych • Do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych: Infolinia: 606-950-000 czynna pn. – pt. w godz.: 10.00–14.00 lub na adres: kancelaria@uodo.gov.pl
Mam poczucie dyskryminacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Do Rzecznika Praw Obywatelskich: Informacyjna infolinia obywatelska: 800 676 676 Lub na adres: biurorzecznika@brpo.gov.pl Szczegółowe informacje na temat form kontaktu na stronach internetowych RPO.

Misja Fundacji JiM

Naszą misją jest tworzenie lepszego świata dla osób neuroróżnorodnych. Świata, w którym każdy może realizować swój potencjał.

Jak realizujemy naszą misję?

- Zwiększamy dostęp do diagnozy i terapii.
- Ponad 1000 diagnoz autyzmu, ADHD i innych!
- Szkolenia online dla profesjonalistów - z diagnozy i innych obszarów.
- Dotacje dla praktyków i badaczy.
- Kampanie publiczne docierające do milionów odbiorców.
- Skuteczne rzecznictwo zmieniające regulacje prawne.
- Własne przedszkola i szkoły!

Budujemy akceptację.

Edukacja na temat neuroróżnorodności przyczynia się do zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat potrzeb naszych podopiecznych.

Wspieramy osoby dorosłe.

Neuroróżnorodność nie kończy się na dzieciństwie!
Promujemy diagnozy, leczenie i neuroróżnorodność dorosłych w miejscu pracy.

Każdy ma mocne strony i zasługuje na to, by w pełni wykorzystać swój potencjał!

autentyczni

Fundacja JiM

ul. Tatrzńska 105
93-279 Łódź

www.jim.org | www.autentyczni.org

Tel. 789 288 996